





# Къэлэ шъхьалэм игупчэ агъэклэжы

Аужырэ уахтэм республикэм икьэлэ шъхьалэ игупчэ зыгъэпсэфыплэ зэхьоклыныгъэшлэхэр зэрэщыхуэхэр пстэуми тинэрыльэгъу.



Тапэклэ ащ джыри нахь лъэ-шэу зызэрихьоклышт, Мыекьуапэ щыпсэухэрэмкли, хьаклэу къахлэхэрэмкли гүлэтыплэу, шлэу альэгъурэ зыгъэпсэфыплэу хуэшт. Ар къащыхигъэщыгъ Адыгеим и Лышхъэ исоциальнэ нэклубгъохэм.

«Типсэуплэхэм ятеплэ нахьышлэу шыгъэныр лъытэгъэклэуатэ. Анахьэу тыналэ зытедгъэтырэмэ ащыщ Мыекьуапэ — шьолырым инэпеплэ — ихэхьоныгъэ.

Къэлэ паркыр Мыекьуапэ щыпсэухэрэм, ихьаклэхэм яклэплэ шъхьалэ. Шьузэрэщыгъуазэу, аужырэ уахтэм ар зэхьоклыгъэ хуэгуэ. Непэрэ мафэхэм нэпкхэм ягъэпытэн дэлажэх, шлэхэу псыхьом къыпэлэу чынальэм изтегъэпсыхьан фежыщтых, тапэклэ гухэлэу щыпэр — лъэсрыклэ гъогуклэ паркымрэ зыгъэпсэфыплэу «Мэзда-

хэрэ» зэпхыгъэнхэр ары.

Ащ нэмыклэу мы илъэсым ыклэ нэс паркыр къэзыгъэнэфыхэрэр аужырэ шапхьэхэм адиштэу шыгъэныр пшъэрылэу щыт — чыгдэклэ гъогухэм атет къэзгъэнэфырэ пкыгъо 264-р энергийер зыухьумэхэрэмклэ зэблахуэщтых.

Гупчэ дэхьаплэм исэмэгубгъу бэрэ тепладжэу щытыгъ. Джырэ уахтэм ар чэуклэ къэшыхьагъ. Ау шлэхэу а чыплэр зыгъэпсэфыплэ зтегъэпсыхьагъэу къызэлуахыжыщт чыгхэр, къэзгъэ хьасэхэр, куандэхэр дэхэу, тысыплэ шьабэхэр хэтхэу.

Пушкиным ыцлэ зыхьырэ лъэпкэ унэр зытет пчэгури агъэклэжыщт. Джырэ уахтэм ащи гъэцэклэжынын куухэр щэкдох. Псэолэшлэхэм гучычхэу тарихь мэхьанэ зилэ унэм итеплэу къэзыгъэлаехэрэр чыгу члэгъымклэ ащэщтых, чыгыжхэм ачылплэклэ клэхэр агъэтлысхьащтых. Къалэм ичылплэ шъхьалэхэм ащыщыр нэмыклэхэм къахэщэу ыкли нэрыгъэгушлэу хуэшт», — къытыхыгъ Къумпыл Мурат.

## Адыгеим ихэхьоныгъэ илофыгъохэм атегушылагъэх

(Икълэх).

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиним и Джэпсалэу тегъэпсыхьагъэу республикэм щыпсэурэ цыфхэм икьоу гъэстыныпхъэ шхуантлэр алэклэгъэхьагъэным фэгъэхыгъэу лэуфыхьохэм къагъушылэу Къумпыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмклэ, цыфхэм пэшорыгъэщэу къатыгъэ лъэу тхылхэм уакъыпкырыклын хуэмэ, цыф псэупи 172-мэ адэс унэгъо мини 6,3-рэм ехъумэ икьоу гъэстыныпхъэ шхуантлэр алъыгъэлэсыгъэным тегъэпсыхьэгъэ графикыр зехагъэуцагъ.

«Непэклэ цыфхэм зэзэгъыныгъэхэр адэшлыгъэнхэм епхыгъэ лэуфыхьабзэхэр макдох, «линии плырыклэ» заджэхэрэр зэхэтцагъ, ащклэ зигъо лэуфыхьабзэхэм ащыдгъэгъозэн тэлъэклэ. Ихьэхэлэу обще-

ствэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфилорэм ыкли СМИ-хэм къэбархэр алэклэзгъахьэ», — къылуагъ Къумпыл Мурат.

Республикэм инфраструктураклэ щыгъэпсыгъэнымклэ амалэу щылэхэми атегушылагъэх. Гушылэм пае, республикэм ит гупчи 9-у электричествэм икьэтын епхыгъэ лэуфыхьабзэхэм афэгъэзагъэхэм гъэклэжынын лэуфыхьанхэр яшыллэгъэнхэ фае. Адыгеим исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгъэ и Хушхьафыкыгъэ программэ ахэр эклэ хэхьагъэх. ПАО-у «Россети» зыфилорэм компанием иинвестиционнэ программэ диштэу лэуфыхьан гъэнэфагъэ зэшлэху.

Адыгеим ежэ илэ генерацием хэхьоныгъэ егъэшлыгъэным пае 2020-рэ илъэсым жьыбгъэм ыкълэуагъэ лэуфыхьанхэр стан-

циеу МВт-у 150-рэ зилэмрэ тыгъэм ыкълэуагъэ лэуфыхьанхэр электростанциеу МВт-у 4 зилэмрэ агъэпсыгъэх. Ащ нэмыклэу 2021-рэ илъэсым МВт-у 4, 5-рэ зилэу зы электростанциеу атлупщыгъ. Къумпыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмклэ, республикэм шагъэпсыгъэ электростанциехэм яшлэуагъэ къэклэуагъэ Адыгеим ыгъэфедэрэм ипроцент 30 фэдизыр ежэ амалэу илэхэм къатынэу.

Урысые Федерацием энергетикэмклэ иминистрэу къызэрилуагъэмклэ, зэлуклэгъум илъэхьан къалэтыгъэу лэуфыхьохэр эклэуагъэ тетэу зехафыщтых, клэуу унашхьохэр штэгъэнхэм пае подразделение гъэнэфагъэхэм ахэр афагъэзэщтых.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

## Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм иящэнэрэ зэхэсыгъо 2021-рэ илъэсым чъэпыогъум и 27-м шылэшт.

Зэхэсыгъом лэуфыхьоу зыцагъушылэштхэм мы къыклэуагъэхэр ахагъэхьагъэх: законопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Конституции гъэтарызыжынынхэр фэшлыгъэнхэм ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум зэбгырыгъэкълэжыгъэным ехьыллагъ», Адыгэ Республикэм и Законхэу «Адыгэ Республикэм бюджет лэуфыхьанхэр зэрэщыгъэщэагъэм ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм 2021-рэ ыкли 2022 – 2023-рэ илъэсхэмклэ иреспубликэ бюджет ехьыллагъ», Адыгэ Республикэм шлоклэ зимылэу медицинэ страхованияемклэ ичылплэ фонд 2021-рэ ыкли 2022 – 2023-рэ илъэсхэмклэ ибюджет ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм бюджет зэфыщытыклэхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэм ехьыллагъ», «Хэбзэлагъэхэмклэ, хэбзэлагъэхэм япхыгъэ тазырхэмклэу чыфэу ателхэр къатыжынын зэрамылэуагъэщыхьанхэр ушхьагъу тедзэхэр гъэунэфыгъэнхэм ехьыллагъ», «Унагъохэм ящэнэрэ ыкли ащ къыклэуагъэхэр сабыйхэр къызарыхуэхьэхэклэ, мазэу къэс ахьэу аратыштым игъэнэфэн ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр ошлэ-дэмышлагъэ зыхэлэу ыкли техногеннэу нэшанэу зилэ гумэкълэуагъэхэм ашыухьумэгъэнхэм ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм идепутат истатус ехьыллагъ», «Транспорт хэбзэлагъэхэм ехьыллагъ», «Урысые Федерацием ишъолырыхэм ябюджетхэм ясчэтхэм къарынэгъэу ахьэу хэгъэхьогъэным пае федеральнэ бюджетым къахьагъэкълэу, алэуагъэхьащтым, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм ибюджет мылэуу къыгъэхьагъэнымклэу зэзэгъыныгъэу тедзэр ухэсыгъэным ехьыллагъ» зыфилэхэрэм апэрэу ахэплэуагъэщыхьанхэр нэмыклэу лэуфыхьохэр.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм изэхэсыгъо мафэм сыхьатыр 12-м аублэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

## Оперативнэ штабым зэхэсыгъо илагъ

2021-рэ илъэсым чъэпыогъум и 20-м Оперативнэ штабым изэхэсыгъо Адыгэ Республикэм щыкълэуагъ. Ащ илэуфыхьанхэр Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Геннадий Митрофановыр, хэбзэухьумэкълэу ыкли уплэуагъэныр лэуфыхьанхэр афэгъэзэгъэу къулыкъухэм япашэхэр.

Анахьэу аналэу зытетыхьэр терактхэм къызыдагъэныр алэуагъэщт тхьамыклагъохэм яклэуагъэныр амал зэрилэклэу нахь къыкълэуагъэныр, цыфхэр жьугъэу зыщы-зэлуклэхэрэу чылплэхэм террористическэу нэшанэу зилэу бзэджэлагъэхэр ащызэрамыханхэмклэу зигъоу лэуфыхьохэр зехьэгъэнхэр ары.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Геннадий Митрофановым къы-

зэрилуагъэмклэ, терроризмэм пэшлэуагъэхэр лэуфыхьанхэр язехьанхэр шлэуагъэу къэзыхьыщт лэуфыхьанхэр зэшлэхьанхэм пае республикэм лэуфыхьабзэу тедзэхэр шагъэпсыгъэх. Республикэу программэу «Хабзэр мыукогъэныр ыкли ошлэ-дэмышлагъэу зыхэлэу тхьамыклагъохэр къэмыгъэхьагъэнхэр» зыфилорэм ипрограммэу гуадзэу «Терроризмэм пэшлэуагъэныр» зыфилорэм тегъэпсыхьа-

гъэу лэуфыхьабзэу гъэнэфагъэхэр зэшлэуагъэщтых. Ащ пае 2022-рэ илъэсымклэу республикэу бюджетым мылэуу тедзэу къыщыдалытагъ. Ащ нэмыклэу ошлэ-дэмышлагъэу зыхэлэу тхьамыклагъохэр зыгорэклэу къэхьухэмэ, ахэм яклэуагъэхэм ядэгъэзыхьанхэр лэуагъэщт мылэуу гъэнэфагъэу щылэу.

Оперативнэ штабым изэхэсыгъоу щылагъэм икълэуагъэхэм атегъэпсыхьагъэу

Адыгеим иминистерствэхэмрэ ыкли иведомствэхэмрэ муниципалитетхэм япашэхэр ягъэсэхэу пшъэрылэу афашыгъэу джырэклэу санитарнэ-эпидемиологическэу лэуагъэныр лэуфыхьанхэр зыфэдэм къыпкырыкълэуагъэхэр ошлэ-дэмышлагъэу зыхэлэу тхьамыклагъохэр къэмыгъэхьагъэнхэм пае лэуфыхьабзэу зэрамыханхэр фаеу хуэштхэм яплан хэплэуагъэныр.



# «Вакцинэр ары тыщызыухъумэщтыр»

Адыгэ Республикэм ишъолъыр коронавирусым лъэшэу зыкызырэщытыгъэм лъапсэ фэхъугъэм ащыщ «коллективнэ иммунитет» бжыхъэм ехъулэу зэритымыгъэкъугъэр ыкӀи гъунапкъэхэм ямылытыгъэу цыфхэр мыщынэхэу жьугъэу зэрэзыхахъэрэр.

Мы гумэкӀыгъом идэгъэ-зыжъын тыккыфэзыщэщтыр вакцинациер ары. Ау, гухэкӀ нахъ мышлэми, вакцинэм имэхъанэ, ащ шыагъэу пылъыр икӀоу цыфхэм зэхашыкӀырэр.

Гурыгъэон-гъэдэлон лӀфхъабзэхэр зэшлӀозыхыхэрэм ащыщ общественнэ псауныгъэмкӀэ ыкӀи медицинэ профилактикэмкӀэ Адыгэ республикэ Гупчэм зэхэщэн лӀфхэмкӀэ иотделение ипашэу, врач-методистэу Керим-Заде Джульеттэ. Ащ илӀпылӀгъухъ

волонтер-медикхэр. Мафэу гушылӀгъу тызыщызэфэхъугъэм мыхэр зэхэтхэу цыфыбэ зэрыклорэ урамэу Краснооктябрьскэм (Мыекъуапэ игупчэ) лӀф шашлагъ.

— Уз мэхъаджэу къеклокӀырэм тыпэуцужьынымыкӀэ тищыклӀгъэ иммунитетыр кытэзытын закӀоу мы уахътэм щылӀер вакцинэр ары, — елӀ Керим-Заде Джульеттэ. — Ар зыхэлъ цыфыр сымаджэ хъугъэми, узыр кыфӀепсынклӀэу пӀэкӀакӀы, анахъ шхъалӀер — идунай ыхъожьырӀеп.

Мы гупшысэр цыфхэм икӀоу алъыдгъэлэсы тшӀоигъу. Прививкэм фӀэгъэхыгъэ къэбар нӀпцӀхэр мымакӀэу зэхэтэхых — «чипхэр» ахагъэуцохэу, нэмыкӀхэри. Ахэр тэрэзхӀеп, шыпкӀэхӀеп, шыуагъыдӀэу! Сэ сшхъӀкӀэ цыфыбэм сызэрахэтыр кыдыхӀэспыти ыкӀи узым ищынагъо зыфӀэдэр сӀшӀӀэти, ковидым пӀэуцужьырӀер вакцинэр зыхъазгъэлъхъагъ.

ТигушылӀгъу кызырӀыуагъэмкӀэ, волонтерхэр къеклокӀыхъэзэ вакцинэм шыагъэу пылъыр, ямыгъэшлӀмэ кыыхӀкӀын ылъӀкӀышт тхъамыкӀагъохэр, ар зыщӀагъэшлӀн пӀӀӀкӀышт чыпӀӀхэр зыдӀэщытхэр, ащыщэу кыыхахыщтыр цыфхэм къафалатэ. Зылу-клӀэхэрэм упчӀэу зыгъэгумӀкӀыхэрэм яджэуапхэри аратыжыкӀ.

— Тиволонтерхэм ялӀфшӀакӀӀэ нӀпӀ нэрылӀгъу шыуфэхъугъ, — кыӀуагъ Д. Керим-Заде. — Ахэр гушылӀгъу зыфэхъугъэхэм ащыщыбэ культурэм и Унэу «Гигантым» кыщызылӀахыгъэ мобилънэ чыпӀӀэм вакцинэр зыхарагъэлъхъанэу къӀӀуагъэх. Джащ фӀэдэу ахэр вакцинацием кызырӀэфаджэхэрэм имызакъоу,



СурӀтхэр лӀшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

санитарнэ шапхъэхэу Роспотребнадзорым кыгъгъэнӀагъэхэр шӀокӀ имылӀэу зэрагъӀӀӀкӀӀӀнхэу щытыр цыфхэм агу къагъӀкӀыжыкӀ.

**Анахъ шхъалӀэу жьугъэцӀкӀӀэщтыр**

**ШъулӀхэмкӀэ шъунӀгъу шъуе-мыл! ШъныгъэлӀжъхэм кызырӀалъытагъэмкӀэ, зы сыхъатым кыкӀюцӀ гурытымкӀэ гъогогъу 25-рӀэ цыфыр ынӀгъу енӀсы. Ащ дакӀоу, а лӀхэмкӀэ пкыгъгъо зӀфӀэшхъафхэу вирусыр зытӀелъын ылъӀкӀыштхэм атӀагъ. НахъыбӀэрэм узыр кызырӀалъытхэр нӀхэр, жӀэ кӀюцӀыр, пӀэр ары.**

**БӀэрэ шъулӀхэр шъутхъакӀых. COVID-19-м пӀшлорыгъэшъэу зыщылухъумӀгъэнымыкӀэ джа амалыр ары нӀпӀкӀӀэ анахъэу шыагъэ кызытырӀэр. НӀгъзупӀпӀгъу 40-60-м кыкӀюцӀ сабынкӀӀэ лӀхэр птхъакӀынхэ фае. Общественнэ чыпӀӀӀм щылӀэ краныр жьугъӀефагъэмэ, зӀгъӀефӀэдӀгъу тхылъыпӀӀкӀэ ар ежъугъэтыжъ. Сабын пытӀэр шъумыгъӀефӀэдӀмэ нахъ тӀэрз, ащ организмэ цыкӀлӀхэр кытӀенӀхэ ылъӀкӀышт.**

**НӀгуихъор жьугъӀефӀэдӀ, метрӀ 1,5-рӀэ фӀадизӀэу шъузӀ-пӀӀчыжън фае.**

ӀШЪЫНЭ Сусан.

## Бюджетым щыгъэнӀфӀэгъӀщтхэм атегушылагъэх

2022-рӀэ илъӀс бюджетым, 2023 — 2024-мкӀэ агъэнӀфагъэхэм афӀэгъэхыгъэ хӀэбзӀгъэуцугъэм ипроект зыщытегушылӀгъэхэ «публичнэ едӀлунхэр» АР-м и Правительствэ зычӀӀт Унэм тыгъуасэ щызӀэхашагъэх. АР-м и Премьер-министрӀэу Геннадий Митрофановым ащ тхъамӀтагъор щызӀэрехъагъ.

лӀфхъабзӀэм АР-м и КъӀралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм ащыщхэр, муниципальнэ образованиехэм, кӀулыкъу ыкӀи ведомствэ зӀфӀэшхъафхэм, общественнэ организациехэм ялӀыкӀохэр, студентхэр, нэмыкӀхэр хӀэлӀжагъэх.

Геннадий Митрофановым ипӀӀӀблӀ псалъэ «едӀлунхэр» илъӀс къӀс, бюджетым фӀэгъэхыгъэ законопроектыр загъӀхъазыркӀӀэ, зӀрӀзӀэхашӀхэр кыыхыгъӀыгъ.

— Республикэм щыпсӀэхэрэм къӀэклорӀэ илъӀсымыкӀӀэ финанс тхылъ шхъалӀэр зӀрӀгъӀепсыгъӀщтыр, ащ кыщыдӀӀытӀгъӀщтхэр ашӀӀӀнӀэу фытыныгъэ яӀ, — кыӀуагъ Премьер-министрӀэм. — Мыщ тетӀэу

бюджетым ипроект нӀлуасэ зӀрӀфӀӀт-шӀыхэрэм имызакъоу, республикэм иинтернет нӀкӀубгъо шхъалӀи, финанс-хэмкӀэ Министерствэм инӀкӀубгъуи къӀарӀхъэ. ШӀоигъоныгъэ зилӀ псӀӀӀур ахэмкӀи хӀӀпӀӀӀнхъшӀ, яшӀлӀшхэр кыралӀотыкӀынхэ алъӀкӀышт, амалӀэу щылӀэмкӀэ кыдӀӀӀытагъэ хъуштыкӀ.

АР-м финансхэмкӀэ иминистрӀэу Виктор Орловым проектым нӀлуасэ фишӀыгъэх. 2022-рӀэ илъӀс бюджетыр псӀӀӀӀумкӀи сомӀ миллиард 28-рӀэ миллион 800-м ехъунӀэу пӀшлорыгъэшъэу агъӀӀӀ-фагъ. Хъарджхэр мызыгъэгум нахъыбӀӀытхы. СомӀ миллиард 29-рӀэ миллион 800-у кӀалъытагъ. ЩыкӀагъэу фӀэхъуштыр

рагъӀкӀуным фӀӀшӀ коммерческӀэ чыфӀӀхэр кыыхагъӀӀжъӀщтхэу ары министрӀэм кызырӀыуагъэр. ПрогнозхэмкӀэ, хӀӀб-зӀлахъэу ыкӀи мыхӀбзӀлахъэу 2022-рӀэ илъӀс бюджетым кыыхӀхъоштыр сомӀ миллиард 13-рӀэ миллион 600-м ехъушты. ФедеральнӀэ бюджетым кыыхӀхыгъэу зымыгъӀӀӀжъын хӀхъоу фӀэхъуштыр сомӀ миллиард 15-м ехъу.

ФинансхэмкӀэ министрӀэм идоклад кызырӀӀыщыгъӀыгъӀгъэмкӀӀэ, анахъыбӀэу къӀӀӀӀшт илъӀсым зыпӀӀуагъӀхъащтхэм гъӀсӀныгъэм исистемӀэ ащыщ. СомӀ миллиарди 6-рӀэ миллион 600-м ехъурӀэ проектым шагъӀӀӀфагъ. Ащ щыщӀэу сомӀ миллиарди 3-рӀэ миллион 800-р гурыт

ыкӀи профессиональнӀэ гъӀсӀныгъэм, сомӀ миллиардрӀэ миллион 400-р кӀӀӀӀ-цыкӀлӀхэр еджапӀӀм чӀӀмыхъӀхъӀзӀ гъӀсӀныгъэ ягъӀгъотыгъӀным алай.

МедицинӀэм пӀӀухъанӀэу сомӀ миллиарди 4,3-рӀэ, лъӀпкӀэ экономикӀэм пае сомӀ миллиарди 7-рӀэ миллион 300-рӀэ проектым щыгъӀӀӀфагъ.

Джащ фӀэдэу культурэм, спортым ыкӀи физкультурэм, зекӀоным, гъогушыным, нэмыкӀ лъӀныкӀохэм апӀӀухъанӀэу финанс тхылъ шхъалӀэм ипроект шагъӀӀӀфагъӀхэм игъӀӀӀотыгъэу министрӀэр къагъу-щылагъ.

УФ-м и Президент кӀӀӀӀӀӀӀ зыфӀӀхъу-гъэ лъӀпкӀэ проектхэм, лъӀпкӀэ гухӀӀхэм ыкӀи стратегическӀэ пшӀӀӀрылӀхэм афӀӀгъэхыгъэ унашӀохэм япхырыщыни лъагъӀӀӀӀӀӀ.

МинистрӀэм идоклад ыуж зӀхӀсыгъом хӀӀажъӀхэрэм ащыщхэм упчӀӀхэр къа-тыгъэх. Студентхэм ястипендиe, мӀкӀу-мӀщ хъызмӀӀым пылӀхэм къаратырӀэ грантхэм, нэмыкӀхэм ахэр афӀӀгъэхы-гъагъэх.

ХЪУТ НӀфсӀт.

## ЗӀнӀкӀокъум ифинал ихъагъ

Урысые зӀнӀкӀокъоу «Мастер гостеприимства. Студенты» зыфилорӀэм иящӀӀӀнӀрэ финалныкӀо зӀфӀӀхысыжъэу фӀэхъугъэхэр мы мафӀӀхэм къӀӀӀфагъэх. ПрезидентскӀэ платформӀэм ипроектӀэу «Россия — страна возможностей» зыфилорӀэм ар кыдыхӀӀытагъ.

Шъолъыр 19-мӀэ къарыкӀыгъэ нӀбгырӀэ 32-рӀэ финалым ихъагъэх, ахэм ащыщ хъугъэ Адыгэ къӀралыгъо университетым щеджӀӀӀэ СтӀашъу ДаннӀэ.

ДанӀ тарихъ фестивалӀэу «Сказания предков» зыфилорӀэм фӀэгъэхыгъэ про-ектымкӀӀэ финалым ихъагъ. Респуб-

ликӀэм щыпсӀэхэрэм ыкӀи хъӀкӀӀэу къӀӀӀӀхэрэм АдыгӀеим итарихъ, икульту-рӀэ аригъӀӀӀӀныр ары ипроект зыфӀӀгъэ-хыгъӀӀӀ.

— Мыщ фӀӀӀ мӀхъӀӀӀ ин зилӀ зӀ-нӀкӀокъум апӀӀӀӀу сыхӀӀӀӀжъ. «Мастер гостеприимства. Студенты» зыфилорӀэм

шӀӀныгъӀкӀӀхэр хӀсхыгъэх, социальнӀэ проектированием зыфӀӀӀгъӀӀжъ. Мы лъӀныкӀомкӀӀэ сишӀӀныгъӀхэм нахъ зӀрахӀӀгъӀхъоштым ыуж ситышт, — елӀ ДаннӀэ.

ДЕЛӀКӀО Анет.





Адыгэ усэкло цларылоу, лъэпкъ поэзием ильэпсэгъэуцоу Хьаткьо Ахьмэд кызыхъугъэр ильэси 120-рэ мэхъу



## Лъэгъо нэф

Хьаткьо Ахьмэд Джанхот ыкьор чэпыюгум и 24-м, 1901-рэ ильэсым Шэуджэн районым ит къуаджэу Хьатыгъужьыкыуае кызыхъугъ. Калэм ятэу Джанхот дин гъэсэнэгъэ зилэу хэкум исыгъэхэм ащыщыгъ. Ильфыгъэхэри шлошъхуныгъэ ахэлъэу зэриплүштхэм ыналэ лъэшэу тетыгъ.

пшээдэкъыж зилэ исекретарэу опсауфэ  
лоф ышлагъ.

### Гушылэр — кыуачлэ

Зэгурылоныгъэ-зэрэлъытэ ыкьи хэб-  
зэ-унэшэо дахэ зэрылэ унагъо щаплугъ  
Ахьмэд, ащ гушылэм имэхъанэ, ыкыуачлэ  
пасэу зэхышлагъ. «Гушылэр — бгъэуцумэ  
цум фэд, бгъэтлысмэ, зиём фэд» зэралуа-  
гъэр пытэу ыгу риубытэгъагъ.

«Жэм пиупкылар кыжырэп» зэ-  
ралорэми щыгуазэу, лъэныкыуабэр  
кыдилытэзэ, клэлэ гъэсэгъэ-еджагъэм  
ыгуклэ шлоигъоу поэтическэ творчествэм-  
клэ зигъэзагъ.

1923-рэ ильэсым щегъэжыагъэу Хьат-  
кьо Ахьмэд ытхыхэрэр хиутыштыгъэх.

Игъэшлэ мэклэ клэлэ дэдэ итворческэ  
гупшысэ дахэу щытлэмыгъ Хьаткьом.  
Поэзием, прозем, драматургием, зэдзэ-  
кыным афэгъэзагъэу а охътэ клэлым  
лофышхо ылэжыгъ; ипроизведениябэр  
ежъ илъэхъан имызакъоу, тинепэрэ  
мафэхэмкы уасэ зилэх, акыл зыхэлъых,  
уапэклэ узгъаплъэх ыкьи узэгъэпллы-  
жырэх.

Иапэрэ усэхэу Хьаткьом «Лыхъужъ  
плъыжъ», «Лэжъэкло ордэ» зыфилохэрэр  
гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кызыхиуты-  
гъэх. Джащ кыщегъэжыагъэу гъэзетхэм,  
журналхэм Хьаткьом иусэхэр, ирас-  
сказхэр, очеркхэр щэлэфэ къаригъэхъэ  
зэпытыгъ. Мы уахътэм джыри адыгэ  
литературэр шылагъэп. Зэчый зыхэлъ  
цыфхэу лъэпкъым илэхэм ащклэ гъэза-  
гъэу лофышхо зэшлуахыгъ, алэжыгъ.  
Сыд фэдэрэ литератури чыплэ нэкл  
кыхъухъэрэп, псылъэкъо къаргъоу ар

зэу кычылеуты; ижырэ лъэпкъыжъэу  
адыгэм ифольклор бай гъэшлэгъон ащ  
лъапсэ фэхъугъэр, урыс литературэр  
ары дэпкъ пытэу зыклэрытыгъэр. Плъэ-  
плэ-гъозаплэхэу, тиапэрэ тхаклохэу  
Т. Кларэцэм, А. Хьаткьом, И. Цэим ыкьи  
лъэпкъым иусэклошхоу, игубзыгъэшхоу  
Теуцожъ Цыгъо яхъатырклэ, адыгэ тхы-  
гъэ литературэр дгъотыгъэ; СССР-м  
итхаклохэм я Союз зызэхачгъэ уж  
(шышъхъэлум и 17-м щегъэжыагъэу ло-  
ныгъом и 1-м, 1934-рэ ильэсым нэс  
реклокыгъ) Адыгэ хэкум итхаклохэм  
якьутамэ (Союз) щылэ хъугъэ. Хьаткьо  
Ахьмэд ащ пащэу фашыгъагъ.

Ау, гухэкми, гугъэплэ инхэр къэзы-  
тыштыгъэу, творческэ мэшлочэ гъэшлэ-  
гъон дэдэ зыхэлъыгъэ Хьаткьо Ахьмэд  
бэгъашлэ хъугъэп. Таганрог дэт санато-  
рием кыщелазэхэу, зыцигъэпсэфэу  
А. Хьаткьор щылэзэ, тыгъэгъазэм и  
23-м, 1937-рэ ильэсым, пчыхъэм сыхъа-  
тыр 21-м, ышъхъэуцл пыр ечъи, дунаир  
ыхъожыгъ.

Тхаклом ыгъэшлагъэр маклэми, адыгэ  
литературэм, культурэм яхэхъоныгъэ  
игупшысэ, иакъыл, ишлэныгъэ ыкьи ицы-  
фыгъэ къэрар ин ахилъхъагъ.

### Иусэ макъэ — мыклодыжыштыт ордэ

Хьаткьо Ахьмэд иусэ макъэ нэмыкл  
горэми фэдэп ыкьи хэклоклэнэу щытэп:  
гу къэбзэ акъылышлом ыбгъэгу кы-  
дэклыгъэ усэхэр, поэмэхэр, гупшысэ  
гъэшлэгъонхэр зыпхырыкырэ ирас-  
сказхэр литературнэ произведение  
икъугъэх, зэклэшыхъагъэх, гупшысэклэ

дытагъэх. Ильэс тхъапша атешлэжыгъэр  
усаклом ахэр зитхыгъэхэм, ау пкъы пытэ  
ялэшъ, ипроизведениехэр ллэшлэгъухэм  
ащыухъэфхэрэп.

Гу минхэм къарыгушылыкылау, ыгуклэ  
щылэклаклем фэчэфэу, дыригъаштэу, клэм  
инэфыпс ыкыуачлэ зэхышлэу, а пстэумклэ  
цыфхэм адэгущэу тхэщыгъ Ахьмэд.  
Мыхъуштхэм лъэбгъу аридзэу гъэпсыгъэ  
Хьаткьо Ахьмэд ирассказэу «Сыбылым  
фэклд» зыфилоу адыгабзэклэ тхыгъэу  
1928-рэ ильэсым Краснодар кышыди-  
гъэклыгъэр.

Хьаткьо Ахьмэд ильэс 36-рэ нылэп  
кыгъэшлагъэр, ау ныбжышхо зилагъэм  
фэдэу итворчествэ кытщегъэхэу. Гуп-  
шысэклэ хэхыгъэ ин лэклэлыгъ, имафэ  
пэпчкыла Хэгъэгум, лъэпкъым, цыфхэм  
афырилэ гуклэгъу-шлупъэгъур кырилоты-  
клэу щылагъ — ипоэтическэ сатыр пэпчъ  
ушъагъэ акъылклэ, гуклэгъуклэ, джары  
А. Хьаткьор усэклошхо къэзышлырэр;  
нэклэ ылъэгъурэм нахъыбэжъ гуклэ ып-  
щыжыштыгъэр — илъэплагъ щылэныгъэр,  
зышъхъасыжыгъэп. Хьаткьо Ахьмэд  
адыгэ литературэм иметодикэкли лофы-  
бэ ышлагъ: программэхэм, учебникхэм  
ятхын, язэхэгъэуцон дэлэжыагъ, кыди-  
гъэклыгъэх.

Хьаткьо Ахьмэд СССР-м итхаклохэм  
я Союз 1934-рэ ильэсым кышыубла-  
гъэу хэтыгъ. Адыгэ литературэм лъапсэ  
фэзышыгъэмэ ащыщэу, усэкло цларылоу  
Хьаткьо Ахьмэд кызыхъугъэр ильэси  
120-рэ мэхъу, шлуклэ ыцлэ еплоныр  
кылэжыгъ — акъылышлуагъ, усэкло  
иныгъ, цыфышлугъэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

## Лъэпкъ проектхэр

# Псэуплэхэр къаратых

Лъэпкъ проектэу «Псэуплэр ыкьи къэлэ шылаклар» зыфилохэм игъэцэ-  
клэн Урысыем ишъолъыр пстэуми ащылъагъэклэуатэ. Мы лъэхъаным  
жы хъугъэ унэхэм ащыпсэхэу 2017-рэ ильэсым кыщегъэжыагъэу  
чыплэ чэзыухэм ахэтхагъэхэр ары псэуплэхэр кызэратыштхэр.

Урысые Федерацием псэолъэ-  
шынымрэ псэуплэ-коммунальнэ  
хызымэтымрэклэ и Министерствэ  
ипащэ игуадзэу Светлана Ива-  
новам шъолъыр зэфэшъхъафхэм  
цыфхэм унэхэр ашаратыхэу  
зэращырагъэжыагъэр кылуагъ.  
Ахэм ащыщэу 9-р апэ ишъыгъэх.  
Иплалъэм кыпэу зипшъэрыл-  
хэр зыгъэцэклагъэхэм Къэрэ-  
щэе-Щэрджэс Республикэр,  
Сахалинскэ хэкур, къалэхэу  
Ставропольрэ Петербургрэ  
ахэтых.

— Тызхэт ильэсым ыклэ нэс

кызыэхэоным нэсыгъэ унэхъхэр  
унаклэхэмклэ цыфхэм къафы-  
зэблэзыхъуштхэм Адыгеир, Чэ-  
чэныр, Саратовскэ ыкьи Мага-  
данскэ хэкухэр ащыщхэу  
С. Ивановам кылуагъ.

Проектым игъэцэклэн джыри  
лъагъэклотэшт. Хабзэм ыналэ  
нахъ зытыригъэтыштхэр бэ-  
мышлэу В. Путиныр зыклэт-  
хэжыгъэ программаклэу зыгъот  
маклэу, зыщыпсэунхэ унэ зы-  
мышлышъуштхэу лэпылэгъу зы-  
щыклагъэхэм аделэгъэным фэ-  
гъэхъыгъэм игъэцэклэн ары.

Программэм кызыэрэдилытэ-  
рэмклэ, тызхэт ильэсым икыи-  
хъагъу кыщегъэжыагъэу узчы-  
псэунклэ шынагъо хъугъэхэ  
унэхэм арысхэу агъэунэфыгъэ  
унагъохэми тапэклэ унэхэр къа-  
ратыштых.

Къэралыгъом нэбгырэ мил-  
лион фэдизмэ япсэуплэхэр  
зэрэдэхэр Урысыем ивице-пре-  
мьерэу Марат Хуснуллиным  
кылуагъ. Ахэм апае ашлышт  
унэхэм сомэ миллиард 45-рэ  
апэлуагъэхъащт.

(Тикорр.).





# Дышъэ кIэн

КъоклпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музей и Темыр-Кавказ къутамэ илофышIэхэр ятIонэрэ илъэс хъугъэу къэралыгъо грантым икыдэхын дэлажьэх.

Урысыемрэ Тыркуемрэ яадыгэ сурэтышIхэм ятворчествэ къэзыгъоижьырэ, зэфэхьысыжь фэзышIырэ проектым музей илофышIэхэр дэлэжьэхэу амал къызытырэ къэралыгъо Iэпылэгъур Фундаментальнэ ушэтынхэм я Урысые фонд къаригъэкIыгъ. Ащ ишIуагъэкIэ музей илофышIэхэр гъэрэкIо Тыркуем щылагъэх, мыгъэ Къэрэщэе-Щэрджэсым — зэ, Къэбэртэе-Бэлыкъарым — тIогъогогъо кIуагъэх.

**Фатима СУЛЕЙМАНОВА** — *КъоклпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музей и Темыр-Кавказ къутамэ инаицэ игуадз:*

«Мы проектым амал къытитыгъ тызэзыпхырэ лъэныкъохэр къыхэдгъэщынхэу. ЫкIи ахэр мымакIэу тилэу къычIэкIыгъ. Урысыемрэ Тыркуемрэ яадыгэ сурэтышIхэм, Урысыер зытшIэрэм, Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлыкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм, Ставрополь хэкум, Краснодар краим ащыпсэурэ адыгэ сурэтышIхэм зэфэдэу ятворчествэ къахэщырэр лъэпкъ нэханэр (менталитет) ары.

**КЪУЕКЪО Жанна** — *КъоклпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музей и Темыр-Кавказ къутамэ инаицэ игуадз:*

«Щэрджэс лъэныкъом, гушIэм пае, тызэкIом, нахьыбэу къычIэхэдгъэщынхэу тшIошIыгъ, ау ежъхэр зэрэмакIэм ыпкъ къекIынкIи хъун, щэрджэс сурэтышIхэм япчъагъэ мыбэу къычIэкIыгъ. Ахэм ащышIхэм залудгъэклагъ, ялофшIапIэхэм тачIэхъагъ, япсэукIэ, ялофшIакIэ зэдгъэлъэгъугъ. Охъутэ Александр ыкIи Шыбыхъу Рае лъэш дэдэу, ягIэ дэдэу къыддэлагъэх. Тидэ тыкIуагъэми тигъусагъэх, бэмэ талугъэклагъ, IэпылэгъушIу хъугъэх. Ежъхэм ягуапэу, адыгэ шэн шъыпкъ ар, къытпэгъокIыгъэх».

**ХЪОКИО Ларис** — *КъоклпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музей и Темыр-Кавказ къутамэ иотдел инаицэ:*

«Гупшысэ инхэр къызыщыушIырэ, ялофшIагъэхэм ахэр защыхалъхэрэ

мастерскойхэм тащылагъ. Iэпэлэсэ хъакIэхэр къэткIухъагъэх. ЗыцIэ къесломэ сшIоигъо сурэтышIхэр Бгъэжънэкъо Заурбек, Цырымэ Руслъан. Мыхэр цIэ ин зилэхэу, хэгъэгъу пчъагъэмэ ащызэлъашIагъэхэу щытых. Дэхъохъу Валерий ахэм ащышI. Къэбэртэе-Бэлыкъарым исурэтышIхэм я Союз итхъаматэу Темыркъэнэ Геннадий тылукIагъ, тыдэгъушIагъ. Ащи къытилуагъ тэ тымышIэрэ сурэтышIхэу тызIукIэхэмэ анахь дэгъур. Союзым хэтхэми нэлугас тафшIыгъ».

Урысыер тшIэмэ, адыгэ сурэтышIхэр анахьыбэу зыщылажьэхэрэр Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэр арэу къычIэкIыгъ — япчъагъэ зэрэхъурэр нэгырэ 45-рэ, Адыгэ ыкIи Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм ясурэтышIхэм япчъагъэ нэгырэ 12 ыкIи 15. ЗэкIэмкIи Урысыем ыкIи Тыркуем ясурэтышIхэм япчъагъэ зэфэд — къэралыгъо пэпчэ нэгырэ 70-рэ фэдиз. Пчъагъэр нахьыбэнкIи хъун, ау шIэныгъэлэжьхэм къызэралугъэмкIэ, сурэтышIхэм ащышIхэм сатыум зыраты, ар анахъэу зыцагъэунэфыгъэр Тыркуер ары.

**КЪУЕКЪО Жанна:**

«Апэ зэредгъэжъагъэр зэлъашIэрэ сурэтышIэу ХъэгъандыкIо Мухъамэд. Ищылэныгъи, ипсэукIи, илофшIэни — зэкIэ къылуатэзэ илэпэлэсэ хъакIэщ тидэагъ. ИлэшIагъэхэр къытигъэлъэгъугъэх, къызтэтхышIушIтым къытетхыгъ, ежъми зыгорэхэр къытитыгъэх. Мухъамэд гъэшIэгъон дэдэу мэлсэу, тхылъ псау фэптхынэу щыт. Ар тигъусэуи бэ къэткIухъагъэр. Къэрдэнэ Юрэ илэпэлэсэ хъакIэщ тидэагъ. Мэфэныкъом зыщытпIыгъагъ. ИлофшIагъэхэм уагъэгъушхо. Тэ тиадыгэ кIалэхэу Адыгеим исхэр угу къагъэкIэу творчествэм пылтых, дахэу мэлсэух. Ахэр зэкIэ сайтэу зыуж титым къыхъанхэу тэгъэ-



хъазырых. Дэхэклае къыхэгъах, тыдэлажьэ».

**ХЪОКИО Ларис:**

«Мазлэ Эдуард, ГукIэпщэкъо Арсен талукIагъ, ялофшIагъэхэм, яскулптурэхэм татэгъушIагъ. Дышъэм, тыжыным пкъыгъохэр ахэзышIыкIхэрэми бэу талукIагъ. НыбжыкIэхэу, ау зэлъашIэхэу, сурэтшIыным ялахьышхо хэзышIыгъагъэхэм ащышIэу Мазлэ Руслъани тылукIагъ. Ащ икыгъэлъэгъонхэр пчъагъэрэ шIолъыр зэфэшъафхэм ащызэхачагъ. Хъалэл Милани Iэпэлэсэхэм ащышI. ИжъыкIэ тынэжътэтэжъхэм ялэшIагъэхэр «къагъэушIыжы», къалэтыжыгъэх. Мазлэ Руслъан ипIуаблэхэр дэгъоу зэлъашIэх. Тимужей изакъоми, къэгъэлъэгъонипIл ащ щырилагъ, ау зэкIэмкIи, ныбжыкIэба — илъэс 35-рэ нылэпыныбжыгъ, ежъ илэшIагъэ щэху хэмытэу къэгъэлъэгъон 16-м къехъу илэгъах. Москва, Темыр Кавказым ишIолъырхэм, нэмыкI хэгъэгъухэми анэсыгъ. Джырэ изобразительнэ искусствэм пIуаблэхэр, лутIэным хэшIыкIыгъэ пкъыгъо хъалэмэтхэр хигъэхъанхэ ылъэкIыгъ».

Грантым ишIуагъэкIэ электроннэ банк адыгэ сурэтышIхэр зэкIэ итхэу музей илофышIэхэм зэхэгъэуцошт, ащ джыдэдэм игъэкIотыгъэу дэлажьэх. КъыкIэпIыкIорэ лъэбэкIур — энциклопедием изэхэгъэуцон. Тиис-

куствоведхэм мы иофшIэным ишIуагъэкIэ адыгэ сурэтышIхэм ялэшIагъэхэр этническэ искусствэм ишапхъэхэм адиштэу агъэунэфыгъ ыкIи ащ фэдэ термин зэфэхьысыжъхэм ахагъэхагъ. Ащ дезымыгъаштэхэрри ахэтых.

**Фатима СУЛЕЙМАНОВА:**

«Къэбэртэе-Бэлыкъарым тызышIэлэм Цырымэ Руслъан, Мазлэ Эдуард афэдэ сурэтышIхэм ялэпэлэсэ хъакIэщхэм тарыхъагъ. Этническэ, лъэпкъ искусствэр къызэхэкIырэм, ар зыфэдэн фаем тарыгушIагъ. Лъэпкъ искусствэм зырамыпхэу, дунаим хэцагъэхэу зызлътэжырэ Iэпэлэсэхэм, сурэтышIхэм яджэуапхэр тызэмыжэгъэ лъэныкъоу тилофшIагъэ къыщычIэщыгъэх. «Сэ сыадыгэ сурэтышI, силэшIагъэ ылъапсэр лъэпкъ искусствэр ары», — къэзымылохэрэр ахэт. Цырымэ Руслъан бээр илэпэлэсэнэгъэ къызжэжэрэ «матрицэу» елътэ».

**КЪУЕКЪО Жанна:**

«НыбжыкIэхэми тагъэгъушIуагъ, ау етIани уасэ зилэу къыхэдгъэщыгъэр Щэрджэс лъэныкъом щышIхэу къэлэшхэм ащыпсэухэу сурэтышI цIэрылохэр ялэх — Шорэ Олег фэдэхэу. Тимужей къэгъэлъэгъон щызилэгъэгъэ Бгуашэ Налбый Москва щэлажьэ. Галерее ежъышIхъэкIэ къызэлуихыгъэу ил, илэшIагъэхэр къытфигъэхъышт. Телевидениеми тащэгъагъ, грантым тызэрэдэлажьэрэу къытагъэлоагъ, тилофшIагъэ уасэ къыфашIыгъ».

ышIхъэкIэ къызэлуихыгъэу ил, илэшIагъэхэр къытфигъэхъышт. Телевидениеми тащэгъагъ, грантым тызэрэдэлажьэрэу къытагъэлоагъ, тилофшIагъэ уасэ къыфашIыгъ».

**ХЪОКИО Ларис:**

«Сэралп Мадина къэгъэлъэгъонбэ тимужей щышIыгъ. Ар зыдэлэжьэрэ ХъацIыкIу Мадина нэлуасэ тыфишIыгъ, мары илэшIагъэхэр къыцагъэхэу тимужей икыгъэ-

лъэгъон щэкIо. Къэтлъэгъугъэхэр гъэшIэгъоны, Iэпэлэсэ пэпчэ ижъыкIэ щылэгъэ искусствэ шапхъэхэр джырэ дунаим къыхилъхъаным пылъ, ащ тикультурэ къегъэгъунэ ыкIи къегъэбаи. ШъошIыным ар къыхэщы».

Адыгэ IэкIыб сурэтышIхэм, Къэбэртэе-Бэлыкъар сурэтышIхэм ащышIхэм этническэ искусствэм зырамыпхэу, дунаим игъунапкъэхэр зэлафых, дунаим ицIыфхэу залътэжыкI, яискусствэ нидэлъфыбээр арэу алытэ. Ау щытми, Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм исурэтышIхэр зытшIэрэм, нарт эпосыр ялэубытыпI, ащ иобразхэр ялэшIагъэхэм япчэгъу итых. Джащ фэдэу Тыркуем исурэтышIхэм адыгэ бзылфыгъэхэр нахьыбэу ахэтых, ясурэтхэм адыгэ пщынаохэм портретхэр къабэкIы. А зэпстэур ушэтынхэм къагъэнэфагъ.

**Фатима СУЛЕЙМАНОВА:**

«Урысыем иискусствэ урыгушIэн хъумэ, лъэпкъ зэфэшъафыхбэхэм яискусствэ ащ хэуцэ. Этническэ искусствэр ащ хэхъэ. Лъэпкъ зэфэшъафхэм якультурэ ащ къегъэнафэ, къэралыгъор къэзыгъэбаирэ Iахыгъо пчъагъэу зэхэуцэ. Типроект ары зэфэхьысыжъ шъхъалэу щытшIырэр. Искусствэр этническэу щытын ымылэкIэу зылохэрэм тыгъэкъохъэлIэ лъэныкъом иискусствоведхэм яеплъыкIэ дишIэрэп. Ахэм этническэ лъэпкъ лъэлсэ куум мэхъаншхо раты. ЫкIи ахэм тэ адэтэгъаштэ».

**КЪУЕКЪО Жанна:**

«Къыддэхъумэ, сурэтшIын Iофым хэтхэр, бгъэфедэн лъэпкъышт искусствэм хэтхэри къыхэдгъэлэжьэхъашъ, Къэбэртый, Щэрджэсри, Адыгеири тызэхэтэу, тхыгъэ, сайт нэкIубгъо къодыуеу щымытэу къэгъэлъэгъон ин афэтшIын тыгу хэлъ. Планым ар хэдгъэуцонэу тэлэ».

Грантым 2023-рэ илъэсым нэс дэлэжьэштых. Джыри Къэбэртэе-Бэлыкъарым ыкIи Тыркуем музей илофышIэхэр кIоштых. Зэфэхьысыжъ игъэкIотыгъэхэр ащ къыкIэпIыкIоштых. Адыгэ искусствэм идышъэ кIэн бэгъошт.

**ТЭУ Замир.**





## АР-м хэгъэгъу клоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ къеты

ЯлофшIэн  
зэфэхьысыжъыгъ

АР-м хэгъэгъу клоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ гогурыкIоныр щынэгъон-чъэнымкIэ Къэралыгъо автоинспекцием игъэлорышIапIэ 2021-рэ илъэсым имэзи 9-у пыкыгъэм илофшIэн зыфэдагъэр зэфихьысыжъыгъ.



Иофтхьабзэм хэлэжъагъэх хэгъэгъу клоцI къулыкIуым иминистрэ иIэнатIэ зыгъэцкIэрэ Лъэустэнджэл Махьмуд, Къэралыгъо автоинспекцием игъэлорышIапIэ ипэцэ IэнатIэ зыгъэцкIэрэ МамыекIо Казбек, район подразделениехэм япашэхэр.

ПолковникIэу МамыекIо Казбек идоклад къызэрэщIуагъэмкIэ, гогухэм авариеу ащыхьухэрэм нахьыбэрэмкIэ лъапсэ афэхьэрэр гогурыкIоным ишапхьэхэр зэраукохэрэр, ыпэ къыкIырэ гогум зэрэтэхьэхэрэр ары. Мэзибгъум къыклоцI къэралыгъо автоинспекторхэм пэшлорыгъэш Иофтхьабзэ 480-м еху рагъэкIокIыгъ.

ГъэлорышIапIэм ипашэхэм анахьэу аналэ зытырагъэтырэр къэралыгъо фэло-фашIэу афагъэцIахэрэр Iэрыфэгъоу щытынхэр ары. Статистикэм къызэриты-рэмкIэ, мы илъэсым имэзи 9-у пыкыгъэм МРЭО-м иподразделение илофышIэхэм транспорт мин 40-м еху атхыгъ. Водитель удостоверение мин 15-м еху аратыгъ ыкIи афызэблахьугъ.

Гогум шапхьэхэр щызыукIохэрэр автоматикэ шыкIэм тетэу зыгъэунэфышт пкъыгуакиэхэр мы илъэсым ыкIэм нэс агъэуцунэу зэхэсыгъом щытегу-щыIагъэх.

Джэджэ, МыекIопэ ыкIи Кошхьэблэ районхэм ащылэ подразделениехэм япашэхэм ялофшIэн зэфэхьысыжъ-хэр къыфашыгъэх.

Ащ ыуж Лъэустэнджэл Махьмуд пашэхэм закы-фигъази, ешъуагъэу рулым Iус водительхэм якъыхэ-гъэщынкIэ, джаш фэдэу МыекIопэ районэу зекIоным епхыгъэу нахь цыфыбэ зекIуалIэрэм нэмыкI къулы-кIухэр къыхагъэлажъэхэзэ ИофшIэныр цагъэлъэшы-нэу къафигъэпытагъ.

Хьугъэ-шIэгъэ 33-рэ  
ащыхьугъ

Адыгеим и Къэралыгъо автоинспек-  
циие къызэритыгъэмкIэ, 2021-рэ  
илъэсым имэзи 9-у пыкыгъэм гогу  
хьугъэ-шIэгъэ 33-рэ республикэм  
щагъэунэфыгъ, ахэм нэбгыри 3 ахэ-  
кIодагъ, нэбгырэ 30-мэ шъобжхэр  
атешагъэхэ хьугъэ. Аварие 33-м щы-  
цэу 26-р МыекIуапэ щыхьугъ.

Мы мафэхэм лъэсрыкIор зыхэфэгъэ хьугъэ-шIэгъэ  
тхьамыкIагъо МыекIуапэ щагъэунэфыгъ. Аварие  
зыщыхьугъэ чIыплэм следственнэ-оперативнэ купым  
икъулыкIушIэхэр къызэсым пэшлорыгъэшъэу зэрагъэу-  
нэфыгъэмкIэ, илъэс 21-рэ зыныбжэ кIалэу Краснодар  
краим щыпсэурэр автомобилым исэу лъэсрыкIо го-  
гур зэпызычыщтыгъэ илъэс 86-рэ зыныбжэ ныор  
риутыгъ. Шъобжу тешагъэхэм къахэкIэу ащ а чIыплэм  
идунай щихьожьыгъ.

А мэфэ дэдэм республикэ гупчэм ирайон цыкIу-  
хэм ащыщ горэм илъэс 61-рэ зыныбжэ водителем



лъэсрыкIор гогум щытыриутыгъ. Зэрагъэунэфыгъэм-  
кIэ, илъэс 58-рэ зыныбжэ хьулъфыгъэм лъэсрыкIо  
гогур зэпычыщтыгъэ. Мы хьугъэ-шIагъэм ыпкэ къыкIэу  
хьулъфыгъэм шъобжхэр тешагъэхэу Адыгэ республикэ  
клиническэ сымэджэщым ашагъ.

Чъэпыогъум и 13-м, пчыхьэм, илъэс 60 зыныбжэ  
хьулъфыгъэм IэкIыбым къышашыгъэ автомобилыр  
ыгъэлорышIэзэ, лъэсрыкIо гогур зэпызычыщтыгъэ  
илъэс 18 зыныбжэ пшъэшъэжъыер риутыгъ. Шъобж-  
хэр тешагъэхэу ар сымэджэщым чIэлъ.

Мыщ фэдэ хьугъэ-шIэгъэ гухэкIхэр мыхьунхэм фэшI  
Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекцие водителхэм  
зафегъазэ псынIащэу земычъэнхэу, гогурыкIоным  
ишапхьэхэр амыукIонхэу, гогум сакъыныгъэ къы-  
щызхагъэфэнэу, анахьэу пчыхьэм.

ЛъэсрыкIохэм агу къагъэкIыжъы, гогурыкIоным  
ишапхьэхэр амыукIонхэу, амыгъэнэфэгъэ лъэсрыкIо  
гогухэм атемыханхэу.

ИнтернетымкIэ  
агъапцIэх

Интернетым иамалхэр къызфагъэфе-  
дэхэзэ щэн-щэфыным ылъэныкъокIэ  
гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэу  
Адыгэ Республикэм щызэрахьэхэрэм  
япчъагъэ хэпшыкIэу хэхьуагъ. Чъэ-  
пыогъу мазэр къызиыхьагъэм къыщыу-  
благъэу ащ фэдэ хьугъэ-шIэгъы 8  
агъэунэфыгъ.



ИнтернетымкIэ гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэ  
къызэрэдызэрахьагъэм фэгъэхьыгъэу илъэс 20 зы-  
ныбжэ кIалэм полицием зыфигъэзагъ. Щэн-щэфыным  
епхыгъэ фэло-фашIэхэр зыщагъэцкIэрэ сайтымкIэ  
кIалэм зэзэгъыныгъэ адишыгъ. ЗэрэзэдаштагъэмкIэ,  
уасэм ызыныкIор афигъэхьын фэагъ. Сомэ мин 40  
ымышIэрэм икартэ зафырегъахьэ нэуж кIалэм къы-  
гурылуагъ гъэпцIахэм зэрагъэделагъэр.

Ащ нэмыкIэу, илъэс 48-рэ зыныбжэ бзылфыгъэу  
МыекIуапэ щыпсэурэр полицием икъулыкIушIэхэм  
къызэрафилоагъэмкIэ, ИнтернетымкIэ зыфэе тучаныр  
къыгъотыгъ, нэужым щакIом фытеуи, кыыхыгъэ  
товарым ыуасэм изыныкIо, сомэ мини 9, исчет фы-  
ригъэхьагъ. Мэфэ заулэ тешагъэу бзылфыгъэр зэ-  
рагъэделагъэр къыгурылуи, полицием зыфигъэзагъ.

Джаш фэдэу интернет-гъэпцIахэм агъэделагъэх  
ТэхьутэмыкIое районым щыпсэурэ нэбгыритIур. Илъэс  
31-рэ зыныбжэ хьулъфыгъэр сайтым ит номерымкIэ  
теуи, зыфэе товарыр къызIэкигъэхьанэу зэзэгъыны-  
гъэ щакIом дшыгъ. Сомэ мин 15 картэм зыфигъэ-  
гъахьэм, гъэпцIахэм зигъэбылбыжъыгъ. Мы районым  
щыпсэурэ илъэс 36-рэ зыныбжэ хьулъфыгъэр сомэ  
мини 7-кIэ агъэпцIагъ.

Адыгеим иполицие шъугу къегъэкIыжъы товарыр  
къышъуIэкIэмыхьагъэу ахьщэр ыпарэм пэшлоры-  
гъэшъэу афежъугъэхьы зэрэмыхьыштыр. Интернет  
зэкъодзакIохэм шъуагъэпцIагъэу щытмэ, псынIэу  
полицием ителефон номерэу 02-м е мобилнэ номе-  
рэу 102-мкIэ макъэ яжъугъэу.

Корпоративнэ  
номерхэр  
агъэфедэхэзэ...

Сыд фэдизэу хэбзэхьумэкло къулы-  
кIухэм пэшлорыгъэш Иофтхьабзэхэр  
зэрахьагъэми, цыфхэм зэдэгущылэ-  
гъухэр адашыгъэми, амышIэрэ  
цыфым цыхьэ фашы, ащ къыхэкIы-  
кIэ мылькоу зэуагъэклагъэр чIанэ.



Министерствэм  
изэфэхьысыжъ-  
хэм къызэрагъэ-  
лъагъорэмкIэ,  
гъэпцIагъэ зыхэлъ  
бзэджэшIагъэхэр  
телефонымкIэ зэ-  
рахьэх. Гукъау  
нахь мышIэми,  
хьугъэ-шIагъэхэм  
япчъагъи къы-  
щыкIэрэп.

ТелефонымкIэ зэкъодзэн бзэджэшIагъэу зэра-  
хьэхэрэр бэ зэрэхьухэрэр цыфхэм агурагъаломи, ащ  
щыухьумагъэхэ хьухэрэп. Гущылэм пае, зэрар зэ-  
рахыгъэр ащ фэдэ шыкIэу щылэхэм ащыгуазэщты-  
гъэми, агъэпцIэн альэкIы. Мыщ фэдэ щысэхэр бэу  
къэпхьын плъэкIышт. Якартэ агъэфедэжъын амылгъэ-  
кIынэу, ар зэфашыгъэу СМС-мэкъэгъэлухэр цыфхэм  
къазыфагъэхьыкIэ, зэрагъэпцIэнхэ альэкIыштыр ащэ-  
гъупшэ ыкIи зэуагъэклагъэ ахьщэр ашлуатыгъу.

СМС-кIэ къагъэхьырэ мэкъэгъэлур номерхэу  
8-800-..., 8-499-... е 8-495-кIэ къырегъажъэх. Мыщ  
дэжыым къэлогъэн фае корпоративнэ номерхэр къыз-  
Iэклэгъэхьагъау зэрэщымытхэр. ЗэкъодзакIохэм ащ  
фэдэ номерхэмкIэ гъэпцIагъэ зекIуакIэхэр зэрахьэх.

Уголовнэ Иоф  
къызэIуахыгъ

Урысыем хэгъэгъу клоцI ИофхэмкIэ и  
Министерствэ наркотикхэм ягъэзе-  
клон лыплъэрэ иотдел иподразделе-  
ниеу ТэхьутэмыкIое районым щылэм  
мы лъэныкъомкIэ бзэджэшIагъэ зэра-  
хьагъэу ыгъэунэфыгъ.



КъулыкIушIэхэм къэбар къалэкIэхьагъ муниципали-  
тетым хэхьэрэ къоджэ псэупIэхэм ащыщ горэм  
щыпсэурэ хьулъфыгъэм хэбзэнчъэу наркотик зыхэлъ  
вещество иунэ илгъын зэрилъэкIыштым фэгъэхьы-  
гъэу. Лыхьуахэм бзэджашIэр къаубытыгъ. Хьулъ-  
фыгъэм илъэс 43-рэ ыныбжэ. Ар къызалыхьум,  
амыгъэунэфыгъэ веществом къэмленэ цыкIум илъэу  
къагъотыгъ.

Республикэ МВД-м иэксперт-криминалистхэм уплъэ-  
кIунхэр зашыхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, хьулъфыгъэм  
къылахыгъэр къегъэкIокIы мыхьышт наркотик зыхэлъ  
веществоу методиныр арэу къычIэкIыгъ.

Хьулъфыгъэм уголовнэ Иоф къыфызэуахыгъ, санк-  
цием къызэригъэнафэрэмкIэ, илъэси 3-м нэс хьапс  
тыралыхьан альэкIышт.

**Нэклибгъор зыгъэхьазырыгъэр КIАРЭ Фатим.**



Цыфымрэ щытэныгъэмрэ

# Никита Симонян

## тэгъэлъапIэ



Футболым щызэльашIэрэ Никита Симонян ыныбжъ илъэс 95-рэ хуыгъэ.

Ермэлхъаблэ кыщыхуыгъэ Никита Симонян икIэлэцIы-кIугъом музыкэм пыллыгъ. Илэгъухэм ягъусэу щагум, урам-ым ащиджэгъузэ, спортым нахъ пыщагъэ хуыгъэ.

Хэгъэгу зэошхор кызежъэм, Симонянхэм яунагъо Сыхъум кIожыгъэмэ ащыщыгъ. Футбол командэу «Динамо» щешIэ-щтыгъэ Шота Ломинадзе нэлъасэ зыфишIыгъ, бэ темышIэу апэрэ тренер ар кыфэхуыгъ.

1944-рэ илъэсым Н. Симонян Сыхъум иныбжыкIэ командэу «Динамо» щешIэнэу ригъэжъагъ. Москва икомандэу «Крылья Советов» «Динамо» тIогъогогъо зытекIом, Н. Симонян ары кIэлапчъэм Iэгъуаор дэзыдзагъэр. «Крылья Советов» итренерхэу Владимир Гороховымрэ Абрам Дангуловымрэ Н. Симонян иешIакIэ агу рихыи, якомандэ рагъэблэгъагъ.

1946-рэ илъэсым «Крылья Советов» ар аштагъ, илъэситIу зытешIэм «Спартак» Москва рагъэблэгъагъ. ЕшIэкIо Iэпэласэхэу Михаил Огоньковым, Игорь Нетто, Анатолий Ильиным, Николай Дементьевым, нэмыкIхэм яшIуагъэкIэ нахъ дэгъоу ешIэнэу ригъэжъагъ.

СССР-м изэнэкъокъу зыхэ-лажъэм, кIэлапчъэм Iэгъуаор зэкIэми анахыбэрэ дидзагъ — 26-рэ. КъыкIэлъыкIогъэ илъэ-сым гъогогъу 34-рэ хъагъэм Iэгъуаор ридзагъ, хэгъэгу рекорд шигъэуцугъ. 1985-рэ илъэ-сым Олег Протасовым гъогогъу 35-рэ кIэлапчъэм Iэгъуаор дидзи, хэгъэгу рекордыкIэ щигъэуцугъ.

### Чэтэщым щычъыештыгъ

Н. Симонян ехыIлэгъэ кIэ-бархэм кIахэтэгъэщы Москва щыпсэунэу зырегъажъэм апэрэ мафэхэм кIыныгъуабэ зэри-лэгъугъэр. Зэрысыщт унэр имыIэу ныо горэм нэлъасэ фэхуыгъ.

— Унэшхо тилэп, ау уфаемэ чэтэщым уизгъэсыщт, — кы-рилуагъ ныом.

КIалэм зыхэдэн илагъэп. Чэ-тэщыр чъыаплIэу кIыхыхыгъ. Ныом шъхъантэ кIызыретым гъулуагъэ.

Никитэ икIоу зэрэмычъе-рэр изекIокIэ-шыкIэхэм кIа-хэщыщтыгъ. Футбол командэм зыщигъасэ зыхуыкIэ кIалэхэр кIеупчIыщтыгъэх илофхэм язы-



тет зэрагъашIэ ашIоигъоу. Шъхъантэм кIыхэкIырэ цыхэр ышъхъацхэм ахэлхэу футбол ешIэхэрэм альэгъуштыгъ. Никитэ командэм футбол зэрэщешIэрэм ыгъэгушIощтыгъ, ышъхъэ епхыгъэ Iофхэм ате-гушылэнэу фэгъэп. Арэуштэу апэрэ мафэхэр Москва щигъэ-кIуагъэх.

Тренерэу Владимир Гороховым Н. Симонян икIэбар зы-зэхехым, кIалэр иунэ ыщи ри-

гъэсыгъ, зыщыпсэушт унэри нэужым кыратыгъ.

### ЦэрыIо хуыгъэ

1954-рэ илъэсым Н. Симонян СССР-м ихэшыпыкIыгъэ коман-дэ апэрэу щешIагъ. 1955-рэ илъэсым КПСС-м аштагъ.

Н. Симонян гъогогъуи 4 СССР-м ичемпион хуыгъэ, кIэ-лапчъэм Iэгъуаор гъогогъуи 183-рэ дидзагъ. Олимпиадэ джэ-

гунхэм 1956-рэ илъэсым ды-шъэр къащыхыгъ. Илъэс 33-рэ ыныбжъэу футбол ешIэныр зэ-пигъэуцугъ.

Тренер шъхъалэу Iоф ышIэ-зэ «Спартак» Москва 1962-рэ ыкIи 1969-рэ илъэсхэм, «Ара-рат» Ереван 1973-рэ илъэсым СССР-м дышъэр кыщахыгъ.

Орденхэр, медальхэр, щытху тхылхэр Н. Симонян кыфа-гъэшъошагъэх.

IэнэтIэ зэфэшъхъафхэм алу-тэу СССР-м, Урысыем футбо-лымкIэ яфедерациехэм Iоф ащишIагъ. Джырэ уахътэ фут-болымкIэ федерацием ипашэ-хэм ащыщ.

Н. Симонян адыгэ лъэп-къым шъхъэклафэ фешIы, ащ итарыхъ щыгуауаз, адыгэ ныбджэ-гъуби иI.

### ЫцIэ стадионым фаусыгъ

2020-рэ илъэсым Никита Симонян ыцIэ Ермэлхъаблэ дэт стадионым фаусыгъ.

2021-рэ илъэсым чъэпыогъум и 12-м Н. Симонян ыныбжъ илъэс 95-рэ хуыгъэ. Урысыем футболимкIэ изэнэкъокъу хэ-лэжъэрэ командэхэу апшъэрэ купым хэтхэм я 11-рэ ешIэ-гъухэу ялагъэхэр Никита Си-монян фэгъэхыгъэу зэхача-гъэх. Спортышхом иветеран фэгъулуагъэх, шIоу щылэр кы-дэхунэу фалуагъ.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

## Адыгэ Республикэм

### мылIку зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъу

Хъызмэтым изехъанкIэ, оперативнэ гъэорышIэнымкIэ фитыныгъэр, предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ апылхэм мылIкумкIэ фитыныгъэу ялэхэр хэмытхэу, зыми фэмыгъэзэгъэ кIэралыгъо мылIкоу предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ апылхэм, ахэм Iэпылэгъу зэрафэхуэхэр инфраструктурэр зыгъэпсырэ организациехэм, унэе предпринимателэу щымыт цыфхэу профессиональнэ хахъом тыралхъэрэ хэбзэлахыр зытыхэрэм яунаеу ыкIи (е) плэлъэ кIыхъэкIэ (фэгъэкIотэныгъэ зилэ уасэхэмкIэ бэджэндьпкIэр алахызэ) агъэфедэнэу аратырэр ухэсыгъэным ехыIлагъ

2007-рэ илъэсым бэздзогъум и 24-м аштэгъэ Фе-деральнэ законэу N 209-р зытэтэу «Предприни-мательствэ цыкIумрэ гурытымрэ Урысые Федерацием защэгъэушъомбгъугъэным ехыIлагъ» зыфилорэм ия 18-рэ статья ия 4-рэ Iахъ, Адыгэ Республикэм и Законэу 2009-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 30-м аштагъэу N 258-р зытэтэу «Предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ Адыгэ Республикэм защэгъэу-шъомбгъугъэным ехыIлагъ» зыфилорэм ия 3-рэ ста-тья ия 3-рэ Iахъ адиштэу **унашъо сэшIы:**

1. Хъызмэтым изехъанкIэ, оперативнэ гъэоры-шIэнымкIэ фитыныгъэр, предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ апылхэм мылIкумкIэ фитыныгъэу ялэхэр хэмытхэу, зыми фэмыгъэзэгъэ кIэралыгъо мылIкоу

предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ апылхэм, ахэм Iэпылэгъу зэрафэхуэхэр инфраструктурэр зы-гъэпсырэ организациехэм, унэе предпринимателэу щымыт цыфхэу профессиональнэ хахъом тыралхъэрэ хэбзэлахыр зытыхэрэм яунаеу ыкIи (е) плэлъэ кIыхъэ-кIэ (фэгъэкIотэныгъэ зилэ уасэхэмкIэ бэджэндьпкIэр алахызэ) агъэфедэнэу аратырэр гуадзэм диштэу ухэ-сыгъэнэу.

2. КIэралыгъо мылIкум игъэзекIонкIэ ыкIи игъэ-федэнкIэ отдeлым:

1) мы унашъор Адыгэ Республикэм икIэралыгъо хабзэ игъэзекIэко кIулыкIухэм яофициальнэ интернет-сайтэу <http://www.adugheya.ru> зыфилорэм ригъэхъанэу; 2) федеральнэ регистрэм хагъэхъаным, правовой

экспертизэ ашIыным апае мы унашъом икопиерэ ар кызыщыхауыгъэм ехыIлэгъэ кIэбарымрэ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэрэ Адыгэ Республикэм имини-стрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие Iэклигъэхъанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм Адыгэ Республикэм мылIку зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет итхъаматэ игуадзэу С. Р. Хъакъунэм гъунэ лыфынэу.

4. Официальнэу кызыщауырэ мафэм щегъэжъа-гъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

**Комитетым итхъаматэу И. П. БОЧАРНИКОВА** кI. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 13, 2021-рэ илъэс N 325

## Тиконцертхэр

## Орэдыр тигъус



Адыгеим ичлыопс дахэ, цыф шлагъохэр щэпсэх. Тикомпозиторхэм, тхаклохэм лэшлэгъу пчъагъэхэр зэрапыххэзэ аусыгъэ орэдхэм щылэныгъэр кыралотыкы. Музыкальнэ фольклорым ибаиныгъэ кыпкырыкыххэзэ, япроизведениехэмкIэ цыфхэм альэлэсых, лъапкхэм язэфыщытыкIэхэр агъэпытэх.

Пчыхъэзэхыхэр зезыщэгъэ лектор-искусствоведэу Татьяна Резниченкэм Адыгеим итхаклохэм, композиторхэм, артистхэм яхы-лэгъэ къэбархэр зэгъэклугъэу кылотатгъэх. Адыгэ Республикэм иапэрэ профессиональнэ композиторэу Нэхэе Аслъан ным ехы-лэгъэ орэдэу ыусыгъэмкIэ зэхыхэр кы-зэлухахыгъ. Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу Нэгъой Маринэ орэдыр кылуагъ.

Анзорыкыо зэшхэу Чеславрэ Вячеславрэ Адыгеим имузыкальнэ искусствэ хэхъоныгъэшхо фашыгъ. Зэшхэм япроизведениехэр зэхыхэм щылугъэх, ялофшлагъэ осэ ин зэрэфэтшлърэр Т. Резниченкэм изэфэхьы-сыжхэм къащыхигъэщыгъ. Орэдэу «Къэбар дахэр» Нэгъой Маринэрэ Теуцожь Бэлэрэ кыызэдэлуагъ.

Дунэе зэнэкъокъум «Гран-при» зыфилорэ шлухъафтын шхъалэр кыщызыхыгъэ На-бэкъо Бэлэ фортепианэмкIэ орэдылохэм къадежыу, композиторхэм япроизведени-ехэр изакъоу ыгъэжынчыгъэх.

Дунэе зэнэкъокъухэм ялауреатхэу Теу-цожь Бэлэрэ Сергей Трутневимрэ тикомпо-зиторхэм яорэдыбэ кыхадзагъ. Мэщбэшлэ Исхъакъ, Яхъулэ Сэфэр, Бэрэтэрэ Хъамид, Къумпыл Къадырбэч, нэмыкIхэм ягушылэхэм атыхыгъэхэу «Бжыхэ шульэгъу», «Дахэ сидунай», «Орэдым иорэдыжъ», фэшхъафхэ-ри зэхатхыгъэх.

Сергей Трутневим урысыбзэкIи, адыга-бзэкIи орэдхэр кылуагъэх.

— Адыгеим икомпозиторхэм аусыгъэ про-

Республикэм и Къэралыгъо филармоние и Камернэ музыкальнэ зэхыхапIэ концертэу щызэхашагъэр гъэшлэгъоныгъ.

изведениехэр сыгу рехых, сигуапэу къэсэ-лох, — кытылуагъ Сергей Трутневим.

Композиторэу КIыргъ Юрэ лъапкъ гупшы-сэр, шульэгъу къабзэр иорэдхэм ащыпхы-рищызэ тимузыкальнэ искусствэ ибаины-гъэ зэрэхигъахъорэр пчыхъэзэхыхэм кы-щалуагъ. Натхъо Джанхъот орэд 600-м на-хыбэ ыусыгъ. Шульэгъум, лъапкъ шлэжым, фэшхъафхэм яхылапгъэхэр гъашлэм хэкла-кIэхэрэп. С. Трутневим, Б. Теуцожым ком-позиторым иорэдхэм мэкъэ дахэкIэ тамэ аратыгъ.

Сиху Рэмезанэ къэшхо мэкъамэхэр, гум лылэсыхэрэ шлэж орэдхэр кытфигъэнагъэх. «Зэфаклом» уедэлузэ, щылэныгъэм куоу уха-плэз, узэфэклоным имэхъанэ уегупшысэ.

Сэмэгъу Гошнагъо иорэдхэм адыгэхэм яшэн-хабзэхэм афэгъэхьыгъэр нахъ къахэщы. Лъапкъ зэфэшхъафхэм ар къало. Нэгъой Маринэ мэкъэ рэхаткIэ орэдыр кызыхе-дзэм, апэ дежыугъэхэм ащыщых урысэу зэхыхэм хэлэжыагъэхэр.

Жэнэ Кырымызэрэ Тхъабысымэ Умаррэ орэд 200-м нахыбэ зэдаусыгъ. Къ. Жанэм игушылэхэм атыхыгъэхэр лъапкым ыусыгъэ-

хэу бэмэ альытэх. «Синан», «О унитлу», «Сикъуадж», фэшхъафхэри пчыхъэзэха-хэм щыжынчыгъэх. Псэ зыпыт орэдым узыфещэ, гум кыгушылкызэ щылэныгъэм уфеплу.

«Орэдыр о зигъэгъус, орэдыр о зигъэклас» — етхы усаком. Композиторым гушылэхэм тамэ ареты, орэдылом псэ къапегъакIэ. Гум иорэдхэм узылэпашэ, уадэлузэ уишлэныгъэ хэогъахъо.

Анзорыкыо Чеслав иорэдэу «Адыгэ хэкур» Къумпыл Къадырбэч игушылэхэм атыхыгъэу ыусыгъ. Пчыхъэзэхыхэм хэлэжыгъэ ар-тистхэм а орэдыр кыызэдэлуагъ, залым чIэ-схэр къэтэдджхи, афэнэгъушлэхэу Iэгъу афы-теуагъэх.

Къэралыгъо гъэпсыкIэ илэу Адыгеир зэрэпсэурэр, республикэр пытэу ылъэ теу-цоным культурэм илофышлэхэр зэрэхэла-жъэхэрэр кызыщалотэгъэ пчыхъэзэхыхэу «Адыгэ хэкур» тигъэгъушлуагъ, гъэзетеджэхэм ацIэкIэ артистхэм «тхъашъуегъэпсэу» ятэ-ложы.

Сурэтхэм арытхэр: **пчыхъэзэхыхэм хэ-лэжыгъэ артистхэр.**



## Гандбол

## «Адыифым» зегъэхъазыры

Урысыем гандболымкIэ ибзыльфыгъэ командэхэу суперлигэм хэтхэм чъэпыогъум и 19 — 20-м зичэзыу ешлэгъухэр ялагъэх.

## ЗэлукIэгъухэр

«Звезда» Звенигород — «Рос-тов-Дон» Ростов-на-Дону — 24:28, «Кубань» Краснодар — «Астраханочка» Астрахань — 20:22, ЦСКА Москва — «Лада» Тольятти — 33:28.

## Чыплэу

## зыхэщытхэр

Я 7-рэ ешлэгъухэм ауж клубхэр чыплэу зыхэщытхэр, очко пчъа-гъэу ялэр зэтэгъапшэх.

## Купэу «А»-р

1. «Ростов-Дон» — 12
2. ЦСКА — 12
3. «Лада» — 9
4. «Астраханочка» — 4

5. «Звезда» — 3
6. «Кубань» — 2.

## Купэу «Б»-р

7. «Динамо» — 10
8. «Университет» — 7
9. «АГУ-Адыиф» — 5
10. «Ставрополье» — 4
11. «Луч» — 4
12. «Уфа-Алиса» — 0.

Чъэпыогъум и 24-м «АГУ-Ады-ифы» «Уфа-Алиса» Мыекъяупэ щылулэшт.

*Нэклубгор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЬ Нурбий.*

*Къатхэхэрэм яшлшлрэ редакцием иеплыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкIышт.*

Зэхэзышагъэр  
ыкIи кыдэзы-  
гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъапкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкыгъухэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жбугъэм иамалхэмкIэ и Комитет  
Адресыр:  
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыхэ-  
щыIэр:

385000,  
къ. Мыекъяупэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

## Телефонхэр:

приемнэр:  
52-16-79,

Редакцием авторхэм кыаихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыхы.  
**E-mail: adygvoice@mail.ru**

## Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкIэ, теле-радиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чIыплэ гъэлары-шлал, зэраушыхъатыгъэ номерыр  
**ПИ №ТУ23-00916**

## Зыщыхаутырэр

ОАО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
къ. Мыекъяупэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

## ЗэкIэмкIи

пчъагъэр  
**4321**

## Индексхэр

**П 4326**  
**П 3816**  
**Зак. 2190**

Хэутыным узщы-кIэтхэнэу щыт уахътэр  
Сыхъатыр  
18.00  
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр  
Сыхъатыр  
18.00

## Редактор

шхъалэм  
ипшъэрылхэр  
зыгъэцакIэрэр

**Мэщлэкъо**  
**С. А.**

ПшгъэдэкIыжъ  
зыхырэ  
секретарыр

**ЖакIэмыкыо**  
**А. З.**